

Yunanistan'da Satranç

Yunanistan Satranç Federasyonu 1948 yılında kurulmuş. Bizden önce faaliyetlere başlamış olmaları onlar adına bir avantaj. Ancak 1970'li yıllarda oynanan Balkan şampiyonalarında biz daha iyi sonuçlar aldık.

Sonraki yıllarda yoğun faaliyetler nedeniyle Yunanistan'da büyük gelişmeler oldu. Bugün Yunanistan'da 500 kulüp (veya dernek) bulunmaktadır. Bunların 230 kadarı aktif durumundadır. Lisanslı ve faal oyuncuların sayısı 6000'dir. Yaklaşık 15 yıldır çeşitli yabancı antrenörlerle çalışmalar yapılmaktadır. Bunlardan dünyaca ünlü Sovyet Büyük usta E. Geller 1988 ve 1989 yıllarında çalışmış ve son derece yararlı olmuştur. Eğitim çalışmalarına büyük önem verilmektedir. Milli takımlarını çalıştıran antrenörden başka, 8 ayrı antrenör yaş gruplarına yönelik çalışmaları yürütmektedir. Ayrıca diğer spor dallarında olduğu gibi kulüplerde de antrenör bulunmaktadır.

Son yıllarda Yunanistan'da çok sayıda uluslararası yarışma düzenlenmiştir. 1993 yılında 10 tane açık, (Her isteyen oyuncunun katılabileceği) 3 tane kapalı (belirli oyuncuların davet edildiği) turnuva ve 2 zonal turnuva yapılmıştır. İlgilincin yanı sıra 1993 yılında uluslararası usta ünvanı kazanan bayan satranççımız Nilüfer İpek ve büyük usta ünvanı kazanan Suat Atalık bu ünvanlarını Atina'da oynadıkları turnuvalarda elde etmişlerdir. Yunanistan'da ülke içi faaliyetler olarak çeşitli kategorilerde ferdi lig karşılaşmaları, Gençlerde de 12, 14, 16 yaş grupları yarışmaları ve kulüpler arası çeşitli yerel ligler düzenlenmektedir. Bu çalışmalar

sayesinde Yunanistan'da ünvanlı oyuncu sayısı artmıştır. Yunanistan'da üç büyük usta, iki bayan büyük usta, on dört uluslararası usta, bir bayan uluslararası usta yirmiyedi FIDE Ustası bulunmaktadır. Bizdeki ünvanlı oyuncu sayısı ise: bir Büyükuusta, iki uluslararası usta, dört FIDE Ustası, bir bayan uluslararası usta.

Yunanistan'da büyükuusta ve uluslararası usta ünvanına sahip oyunculara aylık maaş verilmektedir. Büyükuustalar için 15.000 Drahmi (yaklaşık 12 milyon TL.) uluslararası ustalar için 60.000 Drahmidir (5 milyon TL.). Ancak, bu ücretlerin hak edilmesi için bir yılda ELO'ya dahil 24 oyun oynanması, her üç yılda en az bir kez Yunanistan şampiyonasına katılma, büyükuustaların ELO puanını 2500'ün, uluslararası ustaların da 2400'ün altına düşürmemesi gibi koşullar var.

Yunanistan Satranç Federasyonunda 10 ayrı kurul bulunmaktadır büroda 6 memur çalışmaktadır. Federasyon bütçesi 110 milyon drahmidir (yaklaşık 8 milyar TL.). T.S.F. Bütçesi 5 milyar TL.'dir. Aradaki fark çok büyük değil, ancak Yunanlı satranççılar düzenledikleri faaliyetler için sponsor bulabilmektedirler.

Çeşitli resmi ve özel kuruluşlar tarafından desteklendiklerinden dolayı çok sayıda organizasyon yapılabilmektedir. Düzenlenen yoğun faaliyetler sonucunda Yunanistan satranç konusunda önemli bir merkez haline gelmiş ve 1993 yılında FIDE (Uluslararası Satranç Federasyonu) Atina'ya taşınmıştır. Yunanistan'ın satranç konusundaki itibarı özellikle düzenlemiş oldukları olimpiyatlar sayesinde artmıştır. 1984 ve 1988 yıllarında Selanik'te yapılan olimpiyatlar organizasyon açısından başarılı olmuştur. Bilindiği gibi satranç olimpiyatları 2

yılda bir yapılmakta 100'den fazla ülkenin milli takımı (4 asil, 2 yedek oyuncu ve bir takım kaptanı) yarışmaktadır. Diğer yöneticiler, hakemler, TV ve basın mensupları ile yaklaşık 2000 kişi 18 gün boyunca konuk edilmektedir.

Bu yıl da olimpiyatlar Yunanistan'da yapılacak ve böylece Yunanistan son 10 yılda 3. kez bu büyük organizasyonu gerçekleştirmiş olacaktır.

Bu çalışmaların ve başarıların (hatta daha fazlasının) Türkiye Satranç Federasyonu ve Türk Satranççıları tarafından gerçekleştirilebilmesi dileğiyle...

Ali İpek

Satranç Olimpiyatları I

Bu yılın kasım ayında 31. Satranç Olimpiyatı Yunanistan'ın Selanik ilinde yapılacak. Olimpiyada yüzden fazla ulus katılıyor. Acaba ilk yapıldığı günlerde katılmıyorduk kadardı hiç merak ettiniz mi? İsterseniz Olimpiyatları - başından sonuna kadar - birlikte inceleyelim.

Olimpiyatlarda takım halinde maçlar yapılır. En fazla puan toplayan ülke, şampiyonluğu kazanır. İlk Olimpiyatlarda süreler biraz karıştı ama sonradan çift yıllarda - iki yılda bir - tıkır tıkır yapılmaya başladı. Komşumuz Yunanistan bu yıl üçüncü kez Olimpiyat organize ediyor. Bizim de ilk fırsatta bir satranç olimpiyatı düzenlememiz ve bunu başarmamız, Ulusumuz için, hem büyük bir tanıtım reklamı hem de 2000'li yıllarda adaylığımızı koyduğumuz büyük olimpiyatların bir provası olacaktır. 1924 yılında Paris'de yapılan takım tur-

navası resmi olmayan ilk olimpiyat sayılabilir. Nasıl ilk Dünya satranç şampiyonu W. Steinitz ise, kayıtlara göre FIDE tarafından kabul edilen ilk resmi olimpiyat Londra 1927'dir.

Avrupa ülkelerinden Polonya'nın olimpiyat katılmamasına karşın uzak ülkelerden Arjantin'in katılması çok ilgi çekici idi. İlk turda büyük bir sürprizle karşılaşıldı. Macaristan favoriler arasında sayılan Yugoslavya'yı net bir skorla 4-0 yendi. Danimarka, favorilerin önüne geçerek sürpriz bir ikincilik elde etti.

I. Londra 1927

1. Satranç Olimpiyatına sadece 16 ulus katılmıştır. Şampiyonluğu Macaristan (Maroczy, Nagy, Vajda, A. Steiner ve Havasi) kazandı. Danimarka (Krause, Norman-Hansen, Andersen ve Ruben) ikinci ve ev sahibi İngiltere (Atkins, Yates, Thomas, Spencer ve Michell) ise üçüncü olmuştur. Satranç tarihine adını yazdıran bir çok ünlü ustalar Olimpiyada katılmışlardır. Bunların arasında 1935'de Dünya şampiyonu olacak Euwe, satranç teorisine büyük katkıları olan Reti, Grünfeld, hocaların hocası Tarrasch, Kmoch, Kostic ve Cherno'ya sayabiliriz. Londra 1927 Olimpiyatında şampiyon Macaristan ilk kazananı birinci masada oynayan Maroczy'yle elde etmiştir.

Maroczy (Macaristan) Vukovic (Yugoslavya)

1.e4 A6 2.e5 Ad5 3.d4 d6 4.Af3 Fg5 5.Fe2 Ad7 6.h3! Fh5 7.Ag5! Fg6 7..Fe2 oynanışa 8.e6! var.) 8.e6 A76 9.Fd3 Vc8 10.Fg6 f6 11.0-0 c6 12.Vd3 Ve7 13.c4 Ab4 14.Vb3 Aa6 15.Vd3 Va5 16.Fd2 Vf5 17.Vb3! (Vezirleri kesmek sıyahın işine yarardı.) 17..b5 18.Va3 Ae7 19.g4 Ag4 (Siyah, bir taş feda ederek pasını sürdürmek istiyor. Normal devam yolu ise umut vermiyor. 19..Ve2 20.Kc1 Va4 21.Va4 b4 22.Fa5) 20..hg4 Vg4 21.Vg5 Vg3 (21..Vd4! 22.Vf1) 22.fg3 b4 23.Fa5! Ab5 24.Kd1 d5 25.Ae5 Ad6 26.Kd2 b6 27.Af3 g5 28.Ae5 Ke8 29.Ag6 Kc8 30.Kf1 Ab7 31.Kd2 (1-0) Olimpiyatın ilk biten oyunu sadece 21 hamleyle,

Yates (İngiltere) - Naegeli (İsviçre)

1.e4 e5 2.Af3 Ac6 3.d4 cd 4.Ad4 Af6 5.Ac3 d6 6.Fe2 e6 7.0-0 Fe7 8.Sh1 0-0 9.Fc3 a6 10.F4 Ve7 11.Ve1 Fd7 12.Vg3 Kac8 13.Kd1 Kf8 14.e5 Ad5! (14..Ac8 ile savunmak daha iyiydi.) 15.Af5 cd5 16.Ac6 b6 17.Fd4 F8 (Siyahın kuruşu kalırdı.) 18.f5! c5 (18..g6 oynarsa 19.e6! Fe8 20.e7 F7 21.fg6 Fg6 22.Fd3 var.) 19.e6 Vd6 20.Fe5 Ve6 21.Fg7 (1-0)

Olimpiyatın ilk güzel oyun ödülünü aşağıdaki iki oyun paylaştı:

Grünfeld (Avusturya) - Dr. Euwe (Hollanda)

1.d4 Af6 2.Af3 e6 3.c4 Fb4 4.Fd2 Ve7 5.g3 (Grünfeld, sekiz yıl sonra Dünya şampiyonu olacak bir gençle oynuyor. Bugün en çok oynanan bir savunmanın yaratıcısı olan büyükuusta Grünfeld, sağlık nedenleri yüzünden daha yükseklere çıkmamış. Çünkü bir başağı takımı!) 5..0-0 6.Fg2

Fd2 7.Abd2 d6 8.0-0 e5 9.e4! (9.45 hmdesine e4! arkasından e5 vardı.) 9.Fg4 10.d5 Vd7 11.Vb3 b6/ 12.e5 Ae8 (12.Fd3 e 13.e6! var. Ya da 12.bc5 13.Vb7 Ve8 14.Va8 beyaz Vezir, aynıyın ininden sağ olarak çıkar. 14.Va6 15.Kf1 Vb6 16.Ff1 Fe8 17.Ae4) 13.a6 Ve8 14.Ab4 a5 15.D3 Fb3 16.f4 Aa6 17.Vc3 e4 18.g4 Fg2 19.Af5 S8 20.Sg2 Ae5 (Ae4 ile tehdit ediyor.) 21.Ag3 Af6 22.Ka1 Vg4 23.b3 Vg6 24.Vf3 Kf8 25.Sb2 Ag8 26.Kg1 V6 27.e5! (27.Ab5 Vb2 var.) 27.Vg6 (27.de5! 28.Ab5 var.) 28.Age4 Vb6 29.Ae5 Ke7 30.e6! fe6 31.de6 K08 32.Af7 K07 33.e7 K7 34.Kg1 Ae6 35.Vg4! Af4 36.Ke8! g5 37.Af3 (Beyazın ikinci kühbeyan f7 noktasına sarkarak üzere. Siyah ikinci kez kalite vermek zorunda.) 37.Kg7 38.Ag5 Vg6 39.Vf4 Ve8 40.Af7 K7 41.Vf7 Vc5 42.Sb1 Ve4 43.Vf5 V3 44.Kf3 Sg2 45.Sg2 Af6 46.Sg3 S7 47.Sf4 Se6 48.Ke3 Sd5 49.Sf5 Sd4 50.Ke7 Ad5 51.Kh7 Se5 52.b4 Se6 53.b5 b5 54.b6 (1-0)

Yates (İngiltere) -

Dr. Asztalos (Yugoslavya)

1.e4 e5 2.Af3 Ae6 3.Fb5 a6 4.Fa4 Ab6 5.0-0 Fe7 6.Ke1 b5 7.Fb3 d6 8.e3 0-0 9.h3 Aa5 10.Fc2 e5 11.f4 Ve7 12.Abd2 Ae6 13.d5 Ad8 14.Af1 Ae8 15.g4 g6 16.Ag5 Ag7 17.Sb2 b6 18.Fc3 Af7 19.Kg1 Fd7 20.Kg2 S8 21.Ve2 Kg8 22.Ad2 Ve8 23.Ka1 a5 24.f3 b4 25.e4 Vb7 26.Sb1 Ka8 27.b4 Ve8 28.h5 g5 29.h6! Ae8 30.Af5 Fd8 31.Kh2 Kg6 32.Kf3 F5 33.e5 Kh6 34.Kh6 Ah6 35.Vb2 Ag8 36.Kh3 K7 37.Fa4 Fe7 38.Ae4 Vd8 39.Sg1 Ae7 40.Ve2 Aa8 41.Kh1 Ab6 42.Fc6 Ff8 43.b3 Kg7 44.Vh2 Fe7 45.Vh5 a4 46.Sg2! Vb8 47.Fe8 Vd8 48.Fg6 h6 49.Ff7 Ff8 50.Fg8 Kg8 51.Vf7 Fg7 52.Vg8 Kf8 53.Fg5 (1-0)

II. The Hague 1928

2. Satranç Olimpiyatına bu kez katılım 18'e çıkmıştır. Macaristan (Nagy, A. Steiner, Vajda ve Havasi) ikinci birinciliğini elde ederken A.B.D. (Kashdan, Steiner, H. Factor, Tholfsen ve Hamner) ikinci ve Polonya (Makarzyk, Frydman, P. Regedzinski, Chwojnik ve Blyss) üçüncü olmuştur.

Steiner, A (Macaristan) -

Apscheneek (Letonya)

1.e4 e5 2.Af3 F5 3.Ae5 Vb6 4.d4 d6 5.Ae4 fe4 6.Ae3 Vg6 7.Ae3 Af6 8.Ae4 Ad5 9.Ad5 V7 10.Fe4 e6 11.Ac3 (11.Ab6 d5 12.Aa8 d4 13.Ve3

Siyah kalite vermesine rağmen fi çiftiyle avantaj elde eder.) 11.d5 12.Fb3 Fe6 (12.Fb4 13.e3 0-0! daha iyiydi.) 13.0-0 Fd6 14.f4 Ve7 15.e4 Ff4 16.cd5 Fe3 17.Fc3 e5 18.Vh5 g6 19.Vg5 Kg8 20.Kf6 Fe8 21.Vd5 Kg7 22.Ka1 Ff5 23.Kf5 g5 24.Ve6 Ke7 25.K08 (1-0)

III. Hamburg 1930

3. Satranç Olimpiyatına katılım 18'e çıkmıştır. Bu kez şampiyonluk Polonya'ya (Rubinstein, Tartakower, Pzrepiorka, Makarzyk ve Frydman) geçmiştir. Macaristan (Mároczy, Takacs, Vajda, Steiner, A ve Havasi) ikinci, ev sahibi Almanya (Albus, Samisch, Carlo, Richter ve Wagner) ise üçüncü olmuştur.

Stahlberg (İsviç) -

Alekshine (Fransa)

(1. Güzellik ödülü)

1.d4 Ab6 2.e4 e6 3.Ac3 Fb4 4.Vb3 e5 5.d5 Ae6 6.Ad Ae4 7.Fd2 Ae5 8.Ve2 F5 9.a3 Fe3 10.Fc3 0-0 11.b4 Ae4 12.e3 b6 13.Fd3 Ac3 14.Vc3 Fb7 15.0-0 Ae7 16.Fe2 Ve8 17.Kf1 Kad8 (17...f4 18.e4 Kf4 19.Vd2 siyaha bir bey kazandırır.) 18.a4 f4 19.a5 fe3 20.Ve3 Ae5 21.Ve3 d6 22.ab6 ab6 23.Ae1 e5! 24.Ka7 Ad4 25.Ve3 Kd7! 26.Ka2 (Ae2 ve arkasından Ff3) tehdidi var.) 26.Kd7 27.f3 Kf4! 28.Fd5 Vb5 29.Ff1 Vg5 30.Kf2 b6 31.Sb1 Ke3! (0-1)

IV. Prague 1931

4. Satranç Olimpiyatına katılım bir öncekine göre ancak 19'a çıkmıştır. Bir önceki Olimpiyatda ancak altıncı olan A.B.D. (Kashdan, Marshall, Dake, Horowitz bu kez şampiyonluğu yakalamıştı. Polonya (Rubinstein, Tartakower, Pzrepiorka, Makarzyk, Frydman) ikinci ve Çekoslovakya (Fluhr, Gilg, Refji, Opocensky ve Skalicka) üçüncü olmuştur.

V. Folkstone 1933

5. Satranç Olimpiyatına katılım ülke sayısı 15'e düşmüştür. A.B.D. (Kashdan, Marshall, Fine, Dake ve Simonson) dördü kez şampiyonluğu kazanmıştır. Çekoslovakya (Fluhr, Trevisl, Refji, Opocensky ve Skalicka) ikinci ve İsviç (Stahlberg, Stultz, Lundin ve Berndsson) üçüncü olmuştur.

Kahraman Olgaç

Satrançta Unvanlar

Şubat sayımızda satrançta kuvvet derecesini görmüştük. Bu yazımızda ise satranççıların hep peşinden koştukları uluslararası unvanları göreceğiz.

Unvanlar oyuncularımların ulaşırların genel seviyeyi gösterir, bu bakımdan uzakdoğu sporlarındaki derecelerle (Dan) benzerlik gösterir. Tahmin edileceği gibi unvan ancak belli bir seviyenin üstündeki oyuncuları ilgilendirir. Amatör oyuncuların kuvvetleri daha değişkendir ve belirsizlik taşır, bu nedenle unvanla değerlendirilemez.

Satrançtaki en büyük unvan elbette Dünya Şampiyonluğudur, fakat aslında bu bir unvan değildir ve belli bir süre için taşınır. Yine de, bu unvanı bir defalığına da olsa elde etmiş olmak zor ulaşırlar bir başarıdır ve yaşayan 6 kişi bunu başarmıştır (Botvinnik, Smyslov, Spassky, Fischer, Kasparov, Kasparov).

Dünya Şampiyonluğu dışında peşinde koşulan üç unvan vardır ve bunlar küçükten büyüğe FM (FIDE Ustası) IM (Uluslararası

Usta) ve GM'dir (Büyükusta). Bunların dışında bu unvanların bayanlar için ayarlanmış halleri WFM, WIM, WGM ve ayrıca Büyükusta olmaya çalışıp da olmamış hatırlı oyuncular için bulunmuş olan H-GM (Onursal Büyükusta) ve H-WGM (Onursal Bayan Büyükusta) unvanları vardır.

Yukarıda sözünü ettiğimiz 8 unvan oyuncuları verilen (Ağır Parti Masabaşı-Satranç) unvanlarıdır. Bunların dışında Hızlı Satranç Ustası, Uluslararası Hakem (IA), Problem Çözme Ustası, Problem-Etüd (Kompozisyon) Yapma Ustası gibi unvanların yanı sıra Uluslararası Yazışmalı Satranç Federasyonu'nun (ICCF) verdiği unvanlar vardır.

Biz bu yazımızda Masabaşı-Satrançta ait unvanların nasıl alındığını açıklamaya çalışacağız. Öncelikle şunu belirtmek gerekir ki bu unvanların hepsi de ömür boyu süreyle verilir, fakat eski tarihlerde bunlar şartlı olarak verilir ve şartları sağlayamayanlar bir alta düşürülürdü.

FIDE Ustası (FM-WFM) alınması en kolay unvandır! Bunun için ELO hesaplarına dahil edilmiş en az 24 oyun oynadıktan

Kombinezon Okulu

I. Beyaz oynar kazanır.

III. Beyaz oynar kazanır.

V. Beyaz oynar kazanır.

VII. Beyaz oynar kazanır.

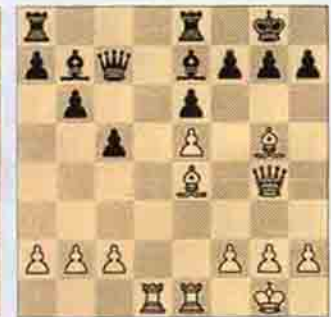
II. Beyaz oynar kazanır.

IV. Beyaz oynar kazanır.

VI. Beyaz oynar kazanır.

VIII. Beyaz oynar kazanır.

Ödüllü Satranç Yarışması

Bu sayıdan itibaren ödüllü bir satranç yarışması başlatıyoruz. 1 Mayıs 1994 tarihine kadar çözümlerinizi aşağıdaki adrese gönderiniz. En fazla puan toplayan 10 okuyucuya TÜBİTAK'ın Bilim serisinden birer kitap hediye edilecektir.

TÜBİTAK Bilim ve Teknik Dergisi
(Satranç Yarışması) Atatürk Bulvarı No: 221,
06100 Kavaklıdere / ANKARA

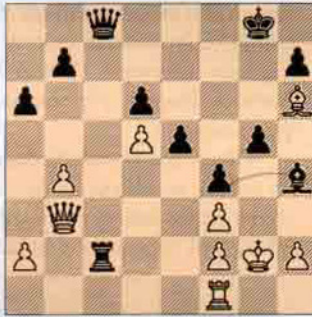
I. Beyaz oynar kazanır. (3 puan)

V. Beyaz oynar kazanır. (5 puan)

II. Beyaz oynar kazanır. (5 puan)

VI. Siyah oynar kazanır. (7 puan)

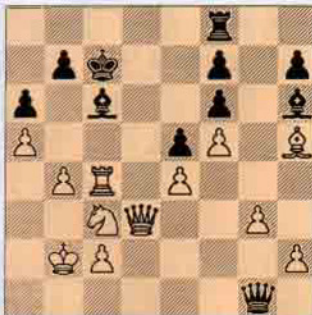
III. Beyaz oynar kazanır. (5 puan)

VII. Beyaz oynar kazanır. (10 puan)

IV. Siyah oynar kazanır. (5 puan)

VIII. Beyaz oynar kazanır. (10 puan)

sonra çıkacak bir FIDE listesinde en az 2300 rating sahibi olmak yeterlidir. Bu ünvana sahip şimdilik 4 oyuncumuz vardır.

Eğer bayansanız bu ünvanı almak daha da kolaydır. Yukarıdaki şartı 2100 rating ile sonuçlanacak şekilde yerine getirirseniz, bu ünvanı alırsınız. WFM ünvanını taşıyan bayan oyuncumuz maalesef hiç yoktur.

Anlatılan şekil haricinde FM olmanın farklı yolları da vardır. Dünya Yaş Grupları, Kıta Gençler Şampiyonaları, Arap ya da Orta Amerika-Karayip Gençler Şampiyonaları turnuvalarında birinci gelmek ya da birinciliği paylaşan en fazla 3 kişiden biri olmak gibi. Bunların dışında daha da kolay bir yol vardır, o da bir zonal turnuvasına girerek en az 9 oyun oynayıp en az % 50 skor yapmak. Diğer iki ünvanın nasıl alındığını açıklayabilmek için Ünvan Turnuvası ve Norm'un da bilinmesi gerekir.

Uluslararası Ünvan Turnuvası: Bir turnuvanın ünvan alınabilen bir yarışma olması için çeşitli şartlar vardır:

1. İsviçre Sistemi, Schveningen ya da Döner Sistemle oynanmış olmalı. Turnuva Döner Sistem değilse, söz konusu oyuncu ve rakiplerinin ratingleri toplanarak bir döner turnuva gibi göz önüne alınır.

2. Söz konusu oyuncu insanlara karşı en az 9 oyunu oynamış olmalı.

3. Yarışmaya en az 3 FIDE üyesi Federasyon katılmalı.

4. Oyuncuların en az % 80'i ELO'lu olmalı ve en az % 50'si ünvanlı (FM, IM, GM) olmalı.

5. IM ünvanı için 3 IM (ya da 2 GM), GM ünvanı içinse 3 GM ile oynamış olmalı.

6. En az 4 yabancı ile oynanmalı (İsviçre Sistemi hariç).

7. İsviçre sistemi turnuvaya en az 20 ELO'lu yabancı oyuncu (en az 10'u IM, GM ünvanı için 10'u GM) katılmış olmalı. Aksi halde oyuncu 2-6 maddelerini yerine getirse bile kabul edilmez.

8. Ülke şampiyonaları ve zonal turnuvalar yabancı oyuncu ve federasyon şartı aranmaksızın kabul edilir.

Norm: Bir turnuvada alınan başarının niteliğini rating (ELO) Performansı verir. Bu performansla ünvan arasındaki köprü ise Normdur. Şartlara uygun bir turnuvada elde edilen en az 2450 ELO Performansı IM Normu, 2600 ELO Performansı ise GM Normu demektir. Oynanan turnuvanın ELO ortalamasına ve oynanan oyun sayısına göre Norm puanları ayarlanmıştır. ELO ortalaması turnuvanın kategorisini belirler. 2251-2275 Kategori 1'i, 2276-2300 ise Kategori 2'yi verir ve bu şekilde 25 puanlık farklarla devam eder. IM Norm'u Kategori 1-15 arasında alınabilir, GM Norm'u ise Kategori 7'den başlar. Bayanların Norm hesaplarında Kategoriler 200 puan aşağıdan göz önüne alınır (2051-2075: Kategori 1) Kategorisi hesaplarına girmeden de verilen Normlar vardır (Örneğin: Bayanlar Dünya Şampiyonu olmak 9 oyunluk bir GM Normu demektir).

Uluslararası Usta (IM-WIM): FM gibi kolay alınabilen bir ünvan değildir. Adından da anlaşılacağı gibi oyuncu artık uluslararası bir nitelik kazanmıştır. Bu ünvanı almak için en az 24 oyun eden en az 2 Norm almak ve bunun ardından çıkacak ilk, olmazsa sonraki iki FIDE listesinin birinde 2400 (Bayanlar 2200) rating (ELO) sahibi olmak gerekir. IM olmanın farklı yolları da vardır.

Zonal birincileri ile Bayanlar, Gençler, Görme Özürlüler, Konuşma Özürlüler Dünya Şampiyonları IM ünvanını herhangi bir şart olmaksızın taşırlar. Bunların dışında en az 13 oyun ve 14 oyuncu ile oynamış olması şartıyla Kıta, Kıta Gençler, Arap ve Arap Gençler Şampiyonları da bu ünvanı alırlar. Bu şartlar bayanlar için geçerlidir, yalnız Genç Bayanlar Dünya Şampiyonu WIM ünvanını alır. Bunlara ek olarak zonal turnuvada alınan en az 2/3'lük skor ya da interzonal turnuvaya katılma hakkı elde etmek bu ünvanı almanın kolay yollarıdır.

Büyükusta (GM-WGM) Satrançtaki en yüksek ünvan-

dır. Şartlar IM ünvanı için istenilere benzer, yalnız Rating şartı 2500'dür (Bayanlar 2300). Dünya Şampiyonluğu adayı olmak ya da interzonal turnuvada tek GM Norm'u almak, rating şartını sağlamaksızın bu ünvanı almaya yeter. IM ve GM ünvanlarında bazı ayrıntılar vardır:

1. Normlardan en az biri olimpiyatta ya da Döner Sistem turnuvada alınmış olmalıdır, yoksa 24 oyun şartı 30 olur.

2. Normlar en fazla 6 yıllık süre içinde tamamlanmalıdır.

3. Kategori hesaplarında ratingsız oyuncular 2000 ratingliymiş gibi değerlendirilir.

4. WIM, WGM Norm'ları verirken, en az 2300 ELO'lu oyuncular WGM gibi değerlendirilir.

5. Bunların dışında turnuvaların organizasyonu, temposu ve ortamları ile ilgili daha teknik ayrıntılar vardır.

Dünyada 100 milyonun üstünde satranç oyuncusu olduğunu ve FIDE listesindeki 12537 (1153'ü bayan) seçkin oyuncuyu düşünürsek bu ünvanları taşıyanların sayısı oldukça azdır. Yani bunlar elit tabaka, piramidin tepesi olarak düşünülebilir. Ülkemizde şu anda 2 IM (Ilhan Onat, Turhan Yılmaz), 1 WIM (Nilüfer İpek) ve 1 GM (Suat Atalık) vardır. Dünyada ise 1245 IM, 213 WIM, 415 GM, 68 WGM vardır. GM'lerin durumu rating puanları ile gözönüne alınırsa, 2700 Rating civarındaki yaklaşık 10-15 oyuncu Süper Büyükusta olarak adlandırılabilirler. Bunlar aşağı yukarı Dünya Şampiyonluğunun ilk akla gelen adaylarıdır. Daha alttaki 2600'lük oyuncular elit tabakayı, 2500 ve üstündeki oyuncular ise profesyonellik sınırındaki grubu oluştururlar. Satrancın hızla yayılması nedeniyle yüksek

ratingli oyuncuların sayısı artmıştır. 15-20 yıl önce 2550 ratingli bir oyuncu elit tabaka içinde yer alırdı, şimdi ise ilk 100'e bile girememektedir. Yine aynı yıllarda 2600'lük oyuncuların sayısı henüz 10 bile değilken, bugün bu sayı 54'tür (Ocak-94 listesi). Profesyonellik açısından düşünüldürse rating ünvandan daha önemli durumdadır. Bu bakımdan 2600'e yaklaşan IM ünvanlı oyuncular birçok GM ünvanlı oyunculardan daha çok aranmaktadır, zaten yüksek ELO'lu oyuncular kısa bir sürede GM olurlar. Bizim büyükustamız Suat Atalık ise şimdilik 2530 ELO sahibidir ve Dünya'da 190. sıradadır, fakat son altı ayda elde ettiği başarıları daha çok yükselişini gösteriyor.

İstatistikler incelendiğinde hangi ünvan söz konusu olursa olsun, satranç oyuncusu olabileceği en üst ünvanı genellikle 30 yaşından önce (GM'ler ortalama 25) almaktadır. Yine de, sık rastlanan istisna olarak 35 yaş civarında bunu gerçekleştiren oyuncular da vardır. Bu konuda kesin bir sınır olup olmadığı GM Adorjan'a sorulduğunda, verilen yanıt oldukça mantıklı ve cesaret vericiydi "Hayır kesin sınır yok, olup olamayacağınızı merak ediyorsanız, deneyin ve görün." Üst sınır bir yana, alt sınır gittikçe ilkokul çocuklarına doğru gidiyor. Fischer (15), Kasparov (17), J. Polgar (15) ve şimdi de Macar'ların yeni harika çocuğu Peter Leko (1979), 12 yaşında IM ve 14 yaşında GM!! Eğer ünvan sahibi olmak için çok geç diyorsanız, bir de çocuğunuzu ya da kardeşinizi deneyin. Neden biz de Leko'lar, Polgar'lar yetiştirmeyelim?

Önce Kadınlar ve Çocuklar

Dünyanın gelmiş geçmiş en genç (!) büyükustası Peter Leko (Macaristan) oldu. Rekor 1958'den 1991'e kadar efsanevi Amerikalı oyuncu Bobby Fischer'in elindeydi. Judit Polgar (Macaristan) 1991 yılında rekoru ele geçirdi: 15 yaş +148 gün... Leko ise bu yıl Wijk aan Zee turnuvasında gösterdiği performansla (5/9 puan, kategori: 14) rekorun yeni sahibi oldu: 14 yaş + 145 gün...

Morovic - P.Leko, Wijk aan Zee 1994
 1.e4 c5 2.Af3 d6 3.d4 e4 4.Ad4 Af6 5.Ac3 Ac6 6.Fg5 e6 7.Vd2 Fe7 8.0-0 Ad4 9.Vd4 0-0 10.F4 Va5 11.Fc4 Fd7 12.Kd3 Kad8 13.Kg3 Şb8 14.e5 de5 15.fe5 Fe6 16.Ve3 Ag8 17.h4 Vb6 18.Ve2 h6 19.Fd3 Vd4 20.Kg4 Vc5 21.Ff4 f5 22.e6 Af6 23.Kg5 Vb4 24.Fc7 Kd3 25.ed3 hg5 26.hg5 Ah7 27.g6 Fg5 28.Şb1 Fh6 29.g7 Ve7 30.Fe5 Vg5 31.a3 Şh7 32.Fd6 Kd8 33.Ve6 Vg6 34.Vg6 Şg6 35.Fe5 Kd3 36.Ke1 Fg2 37.Ab5 a6 38.Ad6 Kd2 39.Ac4 Kf2 40.Fg3 Kf1 41.Kf1 Ff1 42.Ad6 Fg2 43.Fe5 Fg5 44.Şc2 Ff6 45.Fh2 Şb5 46.b4 Fe6 47.Şd3 b5 48.F.g1 g5 49.Fd4 Fd4 50.Şd4 g4 51.Af5 Fd7 52.Ae7 Şh4 53.Şe5 Şh3 (0-1)

İSokolov - P.Leko, Wijk aan Zee 1994
 1.d4 Af6 2.e4 g6 3.Ac3 d5 4.cd5 Ad5 5.e4 Ac3 6.bc3 Fg7 7.Fb5 c6 8.Fd4 b5 9.Fb3 b4 10.Fb2 bc3 11.Fc3 Ad7 12.Ae2 0-0 13.0-0 Fa6 14.Ke1 Ke8 15.Ke1 e5 16.Fb4 Ke8 17.d5 c5 18.Fd2 Ab6 19.Fc5 Ff8 20.Fa4 Aa4 21.Va4 Fd3 22.f3 e4 23.Ac3 a5 24.a3 Kb8 25.Ad1 Kb3 26.Af2 Ka3 27.Ve6 Va8 28.Vb6 Fg7 29.Vh4 Va6 30.Ag4 Vd6 31.Fh6 f6 32.Fg7 Şg7 33.Vb6 Şg8 34.Kc3 Kb3 35.h4 Vf8 36.Vf8 Kf8 37. Af2 a4 38.Ad3 cd3 39.Kd1 a3 40.Ked3 Kd5 41.Kd3 Ka8 42.Kd1 a2 43.Ka1 Şf7 44.Şf2 Se7 45.Şc2 Şd6 46.Şd3 f5 47.Şc3 fe4 48.fe4 Ka3 49.Şb2 Kc3 50.Ka2 Ke4 51.Ka6 Şd5 52.g3 Ke4 53.h5 gh5 54.Kh6 Kc7 55.Kh5 Şd4 56.g4 e4 57.Kf5 c5 58.Kf8 e2 59.Ke8 Şd3 60.Kd8 Şc3 61.Ke8 Şf2 62.Kf8 Se1 63.Şb3 Şd1 64.Kd8 Se1 65.Ke8 Kc2 (0-1)

Leko geçen yıl Polgar kızkardeşlerin ortanca olanını da yenmişti.

Sofia Polgar - P.Leko, Budapeşte 1993
 1.e4 c5 2.Af3 Ac6 3.d4 e4 4.Ad4 g6 5.e4 Af6 6.Ac3 d6 7.Fe2 Ad4 8.Vd4 Fg7 9.Fg5 Va5! 10.Vd2 0-0 11.f3 Fe6 12.Ke1 Kf6 13.b3 a6 14.Aa4 Vd2 15.Şd2 Ad7?! (15...Ke6!?) 16.Ac3 Ka8 17.Ad5 Karpov - Kavalek, Nice 1974) 16.g4 (16.Fe7? Fh6) 16...Şf8 17.Fc3 Kab8 18.g5 f5! (18...b5? 19.cb5 Ke1 20.Ke1 ab5 21.Fb5!) 19.ef5?! (19.gf6 Ff6 20.Ac3) 19...Ff5 20.Ff?! (20.Ac3) 20...b5! 21.cb5?! (21.Ac3) 21...ab5 22.Ac3 Ae5! 23.Fc5 (23.Ab5 Ka8

Ödül Kazanmış Problemler

Yüzlerce problemin arasından sıyrılarak birincilik ödülü kazanmak kolay bir şey değildir. Hele, satranç ustalarının "kılı kırk yarıklarını" bilerseniz, birincilik ödülü kazanmış bir probleme "Dünyanın yedi harikası"ndan biri gibi bakarsınız. Birincilik ödülü kazanmış 4 problemi sizlere sunuyoruz. Çözemezseniz çözümlerin bulunduğu sayfaya bakmanızı sağlık veririz.

Problem: 1, Barry J. da Costa Andrade "The British Chess Magazine" 1932 1. Ödülü
2 hamlede mat.

Problem: 3, Frederick E. Gamage "Western Daily Mercury" 1909 1. Ödülü
2 hamlede mat

Problem: 2 Sandor Boros "Brisbane Courier" 1932 1. Ödülü
2 hamlede mat

Problem: 4 Charles A. Gilberg "Danbury News" 1977 1. Ödülü
2 hamlede mat

24.Ac3 Fe3 25.Sc3 Ad3 25...Kc5 24.b4 Ke6!
25.Fd3! (25.Ab5 Kb6 26.a3 Fd7) 25...Fd3 26.Sd3
Ke4! 27.a3!! (27.Kh1!) 27...Kf4 28.Kh1 Kf1
29.Kf1 Se8 30.Kf4 Fe3 31.Sc3 Ke8 32.Sh3 e5
33.Kh4 Ke7 34.a4 b4 35.Sa4 Ke7 36.Ke4 d5
37.Ke1 Sd7 38.Sh3 Sd6 39.Ka1 e4 40.Sc3 Se5
41.b5 d4 42.Sd2 Kf7 (0-1)

Sıradı Dünya'nın 14 numarası var!

P.Leko - I.Smirn, Wijk aan Zee 1993

1.e4 e5 2.Ad3 d6 3.d4 e4 4.Ad4 Af6 5.Ac3
a6 6.Fe3 e6 7.f4 b5 8.Vb3 Fb7 9.Fd3 b4 10.Ace2
Abd7 11.g4 e5 12.Ab3 e4 13.Ff4 Ve7! (13...Ae5!)
14.0-0-0! Ae5 15.Vg3 Ke8 16.Aa4 Ve7 17.Sh1 g6
18.Kd1 Afd4 19.Fd2 Vb6 20.Kh1 Fg7 21.b3 A6

22.Af5! Ff8 23.Vh4 Afd7 24.Ab6! Fg7 25.Vf4 Ae5
26.Ac5 de5 27.Fe4! f6 28.Fd5 Kd8 29.Fb7 Vb7
30.b4 Ve7 31.Fe1 Sd7 32.Ag4! Ag4 33.Vg4 Ve6
34.Vg1 Se6 35.h5! Kd8 36.h6 Ff8 37.e5! Kf6
38.Vh1 Vd5 39.Vh3 f5 40.Vf5 Fg7 41.Kd1 Ve5
42.Vd7 Sh6 43.Kf7 Fh6 44.Ke7 Vb8 45.Ke6 (1-0)

1992'de Anahk'n birinciliği I.Ibragimov'la paylaştığı bir turnuva da Leko 5-7. olmuştur.

S.Ataik - P.Leko, Budapeşte 1992

1.d4 Af6 2.e4 g6 3.Ac3 d5 4.Af3 Fg7 5.Vh3
de4 6.Ve4 0-0 7.e4 a6 8.e5 Afd7 9.Fe5 f6 10.Vb3
Ab6 11.Kd1 e6 12.Ag5 Ad5 13.Ad5 (Yenilik)
13...Ad5 14.Vd5 (14.Va3!) Fracnik) 14...cd5
15.Ke1 f6 16.e6 e6 17.Af3 Fe6 18.Fe2 Ad7

19.Kc6 Sh7 20.Sd2 Kf8 21.Kh1 Ke6 22.Ke6 Ff8
23.Ae1 Ka7 24.Ad3 Ab8 25.Ke1 Fd6 (1/2)

Bütün zamanların en güçlü beyan oyuncusu kabul edilen Judit Polgar, 1991 yılında Macaristan Süper-Birinciliği'ni o zaman 41 yaşında olan GM Adorjan ve 40 yaşında olan GM Sax'ın yardım önünde kazanarak (6/9 puan, kategori: 11) Fischer'in rekorunu bir ay farkla kırmıştı.

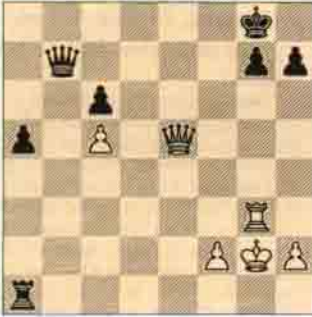
"Hepsi zayıf, hepsi kadın... Erkeklerle oranla akılsızdırlar. Satranç oynayamazlar bilirsiniz. Yeni başlayanlar gibidirler. Erkeklerle karşı her oyunu kaybederler. Dünya üzerinde at çıkarak yenemeyeceğim bir tek beyan oyuncu yoktur!" Herhalde Fischer 32 yıl önce bu sözleri söylerken

rekorunu bir beyan oyuncunun kırabileceğini aklının ucuna bile getirmemişti.

T.Tolnai - J.Polgar, Macaristan Br. 1991

1.e4 e5 2.Af3 e6 3.d4 e4 4.Ad4 a6 5.Ac3
Ve7 6.f4 b5 7.Fd3 Fb7 8.Vb3 Af6 9.Fe3 Ae6 10.0-0
b4 11.Ace2 Aa5 12.g4 d5 13.e5 Ad7 14.Sh1
Ae4 15.Fe1 0-0-0 16.b4 Ae5 17.b3 Aa3 18.Sa1 f6
19.e3 fe5 20.fe5 Ae4! 21.Ae6 Ae5 22.Vg3 Ae6
23.Ff5 Sh8 24.Fe6 bc3 25.Ac5 d4 26.Kh1 Fh4
27.Aa4 Khe8 28.Ff5 Fe6 29.Fb2 g6 30.Fb1 Fa4
31.b4 Fe3 32.Fc3 Ve3 33.Vc3 de3 34.Ke1 Ke8
35.Kf4 Ke5 36.Kb4 Sg7 37.Kb3 Kcc8 38.Fe4 K8e7
39.Kd1 Ae6 40.Fe6 K5c6 41.Kb4 Ke4 42.a3 Kh4
43.a4 Ke4 ... (0-1)

Vezir Çatalları

Diyagram: 1'de sıra siyahta. Beyaz Vezir, e8 karesinden şah mat! tehdidini yapıyor. Ve aynı anda a1 karesindeki savunmasız Kaleyi istiyor. Siyahın durumu kötü. Ya mat., ya da Kale. Ne demişler: "Aşağı tükürsen sakal., yukarı tükürsen bıyık!" Satranç oyununda acemilerin çoğu kez düşüktükleri bu duruma "Vezir çatalı" deniliyor.

Diyagram: 2 ise sıra beyazda. Siyah ne istiyor? Siyah Vezir, f2 karesinden şah! dedikten sonra fi-li alarak matla tehdit ediyor. Ve bu arada a1 karesindeki savunmasız Kaleyi de istiyor. "Yardan mı geçersin.. serden mi?" İşte buna "Vezir çatalı" deniliyor. Bir süre Vezir çatallarından örnekler vererek, ilerlemenize yardımcı olmak istiyoruz.

Diyagram: 1a Siyah oynar ve bir Kale kazanır. Beyazın a3 karesindeki Kaleyi savunmasız. Siyah Vezir hem matla tehdit eder ve hem de Kaleyi isterse çatalı atmış olur.

Diyagram: 1b 1...Ve7 2.g3 Ve7 (Çatal gerçekleşti. Ya mat.. Ya Kale!)

Diyagram: 2a Beyaz oynar ve bir taş kazanır. "Ya canını., ya malını!" dercesine bir mat tehdidi ve aynı anda savunması zayıf bir taşa fazla kuvvetle yüklenmek. İşte nefis bir Vezir çatalı.

Diyagram: 2b 1.Kh3 h6 2.Vd2 (Beyaz Kh7 ve arkasından Vh5

ile mat istiyor. 1...Ke8 2.Vh5 h6 3.Ag7 yine mata gider. Son tehdit 3.Kh6 gh6 4.Vh6 mat ya da d7 karesindeki fil istekde. Filin telef olması doğal.

Diyagram: 3a Beyaz oynar ve bir taş kazanır.

Diyagram: 3b 1.h3 Ah6 2.Ve4

Diyagram: 4a Siyah oynar ve bir taş kazanır.

Diyagram: 4b 1..Kd4 2.Kd4 Ve5

Diyagram: 5a Beyaz oynar ve bir taş kazanır.

Diyagram: 5b 1.f4 Fd6 2.e5 Fe5 3.Sh1 Ag8 4.Vd5

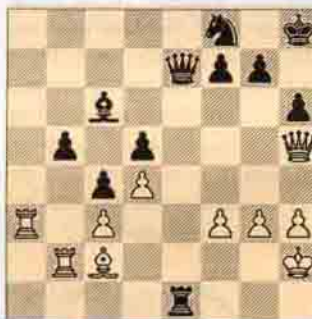
Diyagram 3a

Diyagram 3b

Diyagram 1a

Diyagram 1b

Diyagram 2a

Diyagram 2b

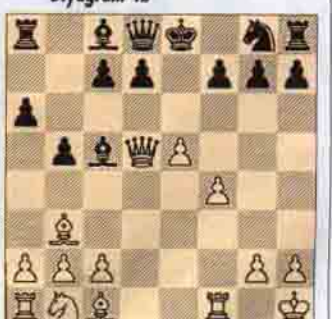
Diyagram 3a

Diyagram 3b

Diyagram 4a

Diyagram 4b

J.Polgar - A.Groszpetzer, Macaristan Br. 1991
1.e4 e5 2.Af3 d6 3.c4 e4 4.Ad4 Af6 5.Ae3
Ac6 6.Fg5 Fd7 7.Vd2 Ke8 8.F4 Ad4 9.Vd4 Va5
10.e5 de5 11.fe5 e6 12.0-0-0 Fc6 13.Fc4 Ad7
14.Kh1 h6 15.Fd2 Vc5 16.Vf4 g5 17.Vf1 Fg7 18.h4
Ac5 19.Fb3 0-0 20.hg5 hg5 21.Vc2 Agn 22.Vb5 Vf5
23.g4 Vf6 24.Fg5 Af4 25.Vh4 Vg6 26.Ff4 b5 27.Vh5
Vh5 28.gh5 a5 29.a3 Ff3 30.Kd3 Fh5 31.Kg3 b4
32.ab4 ab4 33.Ac4 Fg6 34.Kg6 (1-0)

Boris Gulko - Judit Polgar, Aruba 1992
1.d4 Af6 2.e4 g6 3.Ac3 Fg7 4.e4 d6 5.Fe2 0-0
6.Fg5 Aa6! 7.Vd2 e5 8.d5 (8.Af3 Ve8 9.de5 de5
10.Kd1 Ac5 11.Ff6 Ff6 12.Ad5 Fd8 13.Vc3 Ae6
14.Ae5 e6 15.Ae3 Fb6 16.Vh6 Fe7 17.Ag4 f5!
18.ef5 Af4 19.fg6 hg6 20.Ae3 Kf7 21.Vg5 Ff5
22.g3? [22.Af5? 22...Ah3? 23.Vh4 Af2 24.Sf2 Fb6
25.Sf1 Fe3 26.Kf1 Kh7 27.Vf6 Kh2 28.e5 Fh6!
29.Kd6 Fg7 30.Kf5 Ff6 31.Kf6 Vc3 32.Sd1 Ke8
33.Kd3 Kh1 34.Sec2 Kc1 35.Sb3 Kc3 (0-1) W.Uhlmann - J.Polgar, Aruba 1992) 8...Ae5 9.f3 (Gulko, Averbakh devamıyolundan Kasparov'u yendiği Samirish devamıyoluna geçmek istiyor ama e2 karesindeki fil iyili durmuyor.) 9...a5 10.0-0-0 Fd7 11.Sb1 a4 12.g4! (12.h4) 12...e6! 13.de6 Fe6 14.Vd6 Vd6 15.Kd6 Afe4! 16.f4 Fe4! 17.Ae4 Ae4 18.Fe7 Kf8 19.Kd7 Af2 20.Ff3 e4 21.Fg2 Ka6! 22.e5 Ff8 23.Fd6 Kc8 24.Kd8 25.Ah5 Ah1 26.Fe4 Fd6 27.e6 Kd6 28.Sec2 Kd4 29.Fh1 Kg4 30.Fb7 Ke4 31.Sd3 Kb4 32.Fd5 Kb2 33.Ag5 Kb2 34.Af7 Sg7 35.Ae5 b5 36.Af3 Kb2 37.Sec3 Sf6 38.Sf4 Kg2 39.Sec3 g5 40.Ad2 Kg3 41.Ff3 Sf5 42.Ae4 Kg1 43.Sf2 Ka1 44.Ag3 Sef5 45.Fh5 Ka2 46.Sf3 a3 47.Ff7 Kb2 48.Sg4 Sf6 (0-1)
Judit geçtiğimiz yıl henüz GM olmamış Suat Atalık'ta da yenmişti.

J.Polgar - S.Atalik, Oviedo 1993
1.e4 e5 2.Af3 d6 3.d4 e4 4.Ad4 Af6 5.Ae3
Ac6 6.Fg5 e6 7.Vd2 a6 8.0-0-0 h6 9.Fc3 Fe7 10.F4
Fd7 11.Af3 b5 12.Fd3 Ve7 13.Sb1 Aa5 14.e5 h4
15.ef6 bc3 16.fg7 Kg8 17.Ve1 Ff6 18.f5 Kg7 19.fe6
fe6 20.Fd4 Fd4 21.Ad4 e5 22.Kf1 0-0-0 23.Fa6 Sg8
24.Ab3 Ab3 25.ab3 Kg2 26.Fc4 Fg4 27.Kd5 Kd2
28.Kb5 Sg8 29.bc3 (1-0)

Günümüzdeki büyüktü ve rating enflasyonunda ünvan kazanmanın geçişçe oranla daha kolay olduğu söylenebilir. Bugün turnuva sayısı da daha fazla ve ünvan kazanmak amacıyla girilebilecek turnuva sayısında hiçbir kısıtlama yok. Fischer (doğumu: 1943) en genç büyüktü oduktan sonra da 7 yıl boyunca hala dünyanın en genç büyüktüsü olarak kalmıştı.

D.Byrne - R.J.Fischer, New York 1956
1.Af3 Af6 2.e4 g6 3.Ac3 Fg7 4.d4 0-0 5.Ff4 d5
6.Vb3 de4 7.Ve4 e6 8.e4 Abd7 9.Kd1 Ab6 10.Vc5? Fg4 11.Fg5? Aa4! (Satranc tahtasında yapılmış muhteşem hamlelerden biri...) 12.Va3 (12.Aa4 Ae4 ve Beyaz'ın seçeneklerine bakalım: [A] 13.Ve7 Va5 14.b4 Va4 15.Ve4 Kf8 16.Fe7 Ff3 17.Vf3 Ke7 18.Fe2 Kae8 19.Kd2 Vb4; [B] 13.Fe7 Ae5 14.Fd8 Aa4 15.Fg5 Ff3 16.gf5 Ab2; [C] 13.Vb4 Ag5 14.Ag5 Fd1 15.Sd1 Fd4) 12...Ae3 13.bc3 Ae4! 14.Fe7 Vb6! 15.Fe4 (15.Ff8 Ff8 16.Vb3 Ae3!) 15...Ae3! 16.Fe5 Kf8 17.Sf1 Fe6! (17...Ab5? 18.Ff7!) 18.Fb6 [A] 18.Fe6 Vb5 19.Sg1 Ae2 20.Sf1 Ag3 21.Sg1 Vf1 22.Kf1 Ae2 mat; [B] 18.Vc3 Vc5 [C] 18.Fd3 Ab5 19.Vb4 Ve7 20.a4 a5! 18...Fe4 19.Sg1 Ae2 20.Sf1 Ad4 21.Sg1 Ae2 22.Sf1 Ac5 23.Sg1 ab6 24.Vb4 Ka4! 25.Vb6 Ad1 26.h3 Ka2 27.Sb2 Af2 28.Ke1 Ke1 29.Vd8 Ff8 30.Ae1 Fd5 31.Af3 Ae4 32.Vb8 b5 33.b4 h5 34.Ae5 Sg7 35.Sg1 Fe5 36.Sf1 Ag3 37.Sec1 Fb4 38.Sf1 Fh3 39.Sec1 Ae2 40.Sb1 Ac3 41.Sec1 Ke2 mat (0-1)

Satrancı harika çocuklara değinirken Reshevsky ve Capablanca'yı atlamak istemedik. Satrancı 4,5 yaşında babasının nasıl oynadığına bakarak öğrenen Jose R. Capablanca (1888-1942) ilk oyununda babasını yener. Adam çocuğu Havana Satrancı Klübü'ne götürür. En güçlü oyuncular Vezir çıkararak Capablanca'yı yenmeyi imkansız bulurlar. O sıralarda Havana'yı ziyaret eden Rus üsta Tanbenhaus, daha sonraları Capablanca Dünya çapında tanınmış bir oyuncu olduğunda bu olay hakkında "Ben yağan ve Bay Capablanca'ya 'Vezir çıkar tek istayım!' demişir. Bu denemelerinden biri: Küçük Capablanca'nın 5. yaşında daha iki ay var...

Iglesias - J.R.Capablanca, Havana 1893 (Beyaz'ın Vezir'i çıkartması)
1.e4 e5 2.Af3 Af6 3.Ae5 Ae4 4.d4 d6 5.Af3 Fe7 6.Fd3 Af6 7.e4 0-0 8.Ac3 Ae6 9.a3 a6 10.Fd2 b6 11.0-0-0 Fd7 12.Sb1 Aa5 13.Kc1 Ab3 14.Kc2 e5 15.d5 Ke8 16.h4 b5! 17.g4 Ad4 18.Ad4 e4 19.Ae4 b4 20.Af6 Ff6 21.Fe4 Fg4 22.Fd3 Ff3 23.Kh3 Fd5 24.h5 Fe6 25.Kg3 g6 26.F4 Fh4 27.Kg1 Sh8 28.f5 Ff5 29.Ff5 g5 30.Ff6 Kg8 31.Kg2 Kg2 32.Kg2 Vb6 33.Fg7 Vg7 34.Kg7 Sg7 35.Sec2 Sf6 36.Sd3 Sef5 37.h6 f4 38.Sec2 Sef4 (0-1)

Capablanca 13 yaşında Küba şampiyonu olur ve gelecekteki Dünya şampiyonluğunun ilk belirtilerini verir. Samuel Reshevsky (1911-1992) "harika çocuk" olarak Avrupa ve Amerika'da çok-massa gösteriler vermiş, bu arada ailesi eğitimini ihmal etmiş ve çocuk okula ilk defa 12 yaşında gitmiştir. Çocukluğu hakkında anlatılan birçok hikayeden biri şöyle: İlk Amerika tuzu sırasındaki bir gösteride, kalabalık arasındaki bir kadın eğer kendisini öpmesine izin verirse o günlerde (ve bu günlerde) büyük para olan 50 dolar vereceğini söyler. Reshevsky reddeder: "Menejerimi öptün, size daha ucuz gelir!"

Ne yazık ki o zaman oynadığı partilerin önemli bir kısmı şu anda kayıptır. Bir çok-massa gösterisinde Humphrey Bogart'ı yendiğini biliyoruz ama o oyunun notasyonu günümüze ulaşmamış. Charlie Chaplin ile oynadığı söylenen bir parti:

Charlie Chaplin - S.Reshevsky
New York 1923? Los Angeles 1921?
1.e4 e5 2.Af3 Af6 3.d4 e4 4.e5 Ae4 5.Ve2 Ae5 6.Ad4 Ae7 7.Fe5 Ad4 8.Fd4 Ae6 9.Fc5 Fe7 10.Ad2 0-0 11.Ae4 d5 12.0-0-0 Fd7 13.Ag3 e5 14.Fd2 b5 15.Af5 d4 16.h4 Ae7 17.Ae7 Ve7 18.Fg5 Ve6 19.Sb1 Ad5 20.g3 Ab4 21.b3 Va6 22.a4 Va5 23.Sb2 ba4 24.Ka1 Ka8 25.Sec1 a3 26.Fd2 Fe6 27.Fb4 cb4 28.Va6 Vc5 29.Fe4 Kb8 (0-1)

Bir çok-massa gösterisinde (San Francisco 1921) harika çocuğa yenilen Berkeley matematikçilerinden prof. B.A.Bernstein, Sammy için şulmanın söylüyordu: "Küçük çocuk masadan masaya koşuyor bir-iki istisna dışında hamlelerini birkaç saniye içerisinde yapıyor. 7 yaşında gösteren 9 yaşındaki vücudu ekeki bir yetişkinin gelişmiş hisleleriyle donanmış."

Son olarak British Chess Magazine'in o zamanki editörünü yendiği bir oyun... Her ikisi de körleme oynuyorlar!
S.Reshevsky - R.C.Griffith, Londra 1920
1.e4 e5 2.Af3 Ae6 3.Fb5 Af6 4.0-0 Ae4 5.d4 Fe7 6.Ke1 Ad6 7.Fc6 b6 8.de5 Ab7 9.Ac3 0-0 10.Ad4! Ae5 11.F4 Ae6 12.Fc3 Ad4 13.Fd4 d5 14.Vf3 Ff5 15.g4! Fe2 Kac1 e5 17.Kc2 e4 18.Ad5 e5 19.f5 Fg5 20.Ke5 Ke8 21.Ke8 Ve8 22.f6 Ke8 23.Ae7 Ke7 24.Fe7 Fe7 25.Kf1 Ve8 26.Vd5 Fd8 27.Kf7 Vf7 28.Vd8 Vb8 29.Vf8 Sf8 30.Sf2 (1-0)

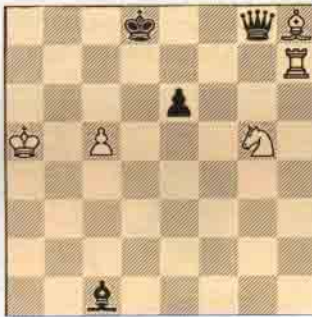
Aybar Karaçay

Ödül Kazanmış Etüdler

Satranc literatüründe etüdlerin özel bir yeri vardır. Çözülmesi çok zor görünen bu etüdlere günlerce uğraşarak çözenin, satrancı düzeyinizi bir kaç basamak yukarı çıkaracağı muhakkaktır. Bir çok satrancı şampiyonu, bizzat etüdler hazırlamışlardır. Birincilik ödülü kazanmış 4 etüdü beğenilerinize sunuyoruz.

Etüd: 1 G. Zakhodykin "64" 1931
1. Ödülü Beyaz oynar kazanır.

Etüd: 3 A. Hildebrand "Tidskrift för Schack" 1946 1. Ödülü Beyaz oynar kazanır.

Etüd: 2 L. Kubbel "Pravda" 1928
1. Ödülü Beyaz oynar kazanır.

Etüd: 4 V. Halberstadt "Schackvarlden" 1937 1. Ödülü Beyaz oynar kazanır.

Kombinezon Okulu Çözümleri

Çözüm I: Kf8! Sf8 (1.Vf8 2.Fh7 Sf8 3.Fg6 kazanır.) 2.Vb8 Sf7 3.Fg6 kazanır. 3.Sg6 4.Vh5 mat ya da 3...Se6 4.Vg8 Sd7 5.Ff5 var (Geller-Novotelnov, Moskova 1951).

Çözüm II: 1.Vd6! Ab5 2.Vb4! Ab8 3.Kg5 Sf7 (Kale tabu! Çünkü Vb8 mat var.) 4.Kf6 Sf6 5.Vf8 Sg5 6.h4! kazanır. 6...Sh4 ya da 6...Sef4'e 7.Vf4 mat ya da 6...Sg6 7.Af4 mat var (Gilgoric-Petrosian, Belgrad 1954).

Çözüm III: 1.Kf6! Sf6 2.Kf1 Af5 3.Af5 ef5 4.Kf5 Se7 5.Vf7 Sd6 6.Kf6 Se5 7.Vb7 Vb6 8.Ke6! Ve6 9.Vb4 mat (Capablanca-H.Steiner, Los Angeles 1933).

Çözüm IV: Kf6! Ff6 2.Vh7 Sf8 3.Ke1! Fe5 4.Vh8! Se7 5.Vg7! Sd6 6.Ve5 Sd7 7.Vf5 Se6 8.d5 Se5 9.Fa3 Se4 10.Ve4 Se3 11.Fb4 Sb2 12.Vb1 mat (Botvinnik-Chekhov, Moskova 1935).

Çözüm V: 1.Vf6! Sf6 2.Fe5 Se5 3.Fg7! kazanır. 4.h4'den sonra 5.Ff3 ya da 5.Fh3 ile mat var (Petrosian-Pachman, Bled 1961).

Çözüm VI: 1.Fh7! Sh7 2.hg5 Sg8 3.Kh8! Sf7 (3...Sh8 4.Vh5 Sg8 5.g6 Ke8 6.Vh7 Sf8 7.Vh8 mat) 4.Vh5 g6 5.Vh7 Se8 6.Vg6 mat (Schlechter-Wolf, Viyana 1894).

Çözüm VII: 1.Ah7 Ah7 2.Fh7 Sh7 3.Ag5 Fg5 4.hg5 Sg8 5.Vh5 Sf8 6.Vh8 Se7 7.Vg7 Kg8 8.Vf6 Se8 9.Kb8 Kh8 10.Vh8 Se7 11.Vf6 kazanır (Aronin-Aratovsky, Moskova 1950).

Çözüm VIII: 1.Fh7 Sh7 2.Ff6! Ff6 (2...g6 3.Kd3 Ff8 4.Kh3 Fh6 5.Vh4 ya da 2...Ff8 3.Kd3 Vc6 4.Kh3 Sg8 5.f5 ve arkasından Vh4 var.) 3.ef6 kazanır (Baruev-Abdushamatov, Moskova 1951).

Ödül Kazanan Problemlerin Çözümleri:

Problem: 1'in çözümü:
1.Vd7! ya da 1.Vc7! e6! savunulmaz var. Anahtar hamle: 1.Vh1! (2.b7 mat tehdidi ile) 1...Kd5 2.Va1 mat. 1...Ac4 2.Ab3 mat. 1...e5 2.Kc5 mat

Problem: 2'nin çözümü:
1.Af6! (2.Vd5 tehdidi ile) 1...Se5 2.d4 mat. 1...Sd3 2.Ve4 mat. 1...Se5 2.Ae4! mat. Problem: 3'ün çözümü:
1.Fc4! 1.Vc4 2.e6 mat. 1...Kc4 2.Ah6 mat 1...Ac4 2.b3 mat.

Problem: 4'ün çözümü:
1.Vf1! 1...Se6 2.Vf5 mat. 1...Ad6 2.Vf6 mat. 1...Ke5 2.Vf4 mat.

Ödül Kazanan Etüdlerin Çözümleri:

Etüd: 1'in çözümü:
1.Se5 Ae7 2.Sd6 Ae8 3.Se7 Ag7 4.Fg6! Sg8 5.Ff7 Sh7 6.Sf6 Sh8 7.Se5 Sh7 8.Se4 Sh8 9.Sf4 Sh7 10.Sg4 Sh8 11.g6 kazanır.

Etüd: 2'nin çözümü:
1.Kg7 Vg7! 2.Ae6 Sd7 3.Ag7 Se6 4.Ae6! Fa3 5.Ad4 Se5 6.Sa4! Fb4 7.Af3 Se4 8.Ae5 Se3 (Se5) 9.Ae6 (Ad3) kazanır.

Etüd: 3'ün çözümü:
1.Ae3 Sb3 2.Af5 Ff6 3.Fg8 Sa4 4.Ff7 Fd8 5.Sa6 Fa5 6.Fe8 Sb4 7.Ae7 Fe7 (Fd8) 8.Ad5 (Ac6) kazanır.

Etüd: 4'ün çözümü:
1.Ae7 Ff7 2.Fd5 e6 3.Fe4 e5 4.Sb4 Fg8 5.Sec5 Ff7 (Fe7, Fh3) 6.Fd3 Sb7 7.Ad8 (Aa5) kazanır.